

Juraj Timura: Osídlenie povodia hornej Torusy v praveku a v rannej dobe dejinnej. Ústav pro pravěk a ranou dobu dějinnou FF UK, Praha 2012. 103 stran textu, 2 tabulky v textu, obrazová příloha: 55 map, 82 Obr., 3 Foto.

Odlehlé hornaté oblasti severovýchodního Slovenska byly často s hlediska pravěkého osídlení poněkud podceňovány, i když sporadické nálezy dokládaly jejich význam ne-li pro dlouhodobý pobyt člověka, pak jistě pro komunikaci. Juraj Timura si vybral téma své diplomové práce ze svého rodného kraje, což bývá vždy užitečné díky znalosti terénu; jeho možnosti byly s ohledem na rozsah a charakter krajiny omezené, přineslo jeho úsilí hodnotné ovoce. Spojení s příslušným orgánem památkové péče dalo jeho postupu odborný i právní rámec a zajišťuje další využití jeho výsledků.

Práce má logické členění, obsahuje náležitosti odborného pojednání. Po obecném úvodu následuje podrobná a všestranná fyzickogeografická charakteristika studovaného území a rámcové dějiny archeologického bádání (v neobvyklé, ale celkem účelné formě „dějin v datech“). Další, 3. kapitola popisuje průběh autorova povrchového průzkumu regionu v letech 2010-2011 (vymezení území, použité metody, úskalí a dosažené výsledky). V popsané situaci lze použité metody považovat za adekvátní, a výsledky, ačkoli se mohou zdát hubené, odpovídají zřejmě potenciálu krajiny; mimo to, že rozšířily stav archeologického poznání povodí horní Torusy a zahustily nálezový katastr, snižují váhu kritického argumentu „kde není výzkum, nejsou nálezy“. Bylo by bývalo vhodné přehledněji představit výsledky vlastního průzkumu (např. porovnáním dosavadních znalostí s novými zjištěními, vybranými statistickými údaji) také v textu – pro obecnou představu nicméně postačují mapy 5 – 7 a další, z nichž přínos Timurových sběrů jasně vyplývá.

Kap. 4 shrnuje současný pohled na vývoj osídlení sledovaného území na základě odborné literatury a archivních pramenů s využitím výsledků autorových průzkumů. Na řadě míst je patrné, že autor nepřebírá publikované údaje a interpretace mechanicky, nýbrž o nich uvažuje, reviduje je a vyjadřuje vlastní náhled, místy (oprávněně) kritický. Již samo shromáždění a utřídění údajů představuje velký objem odborně náročné a záslužné práce.

Závěr shrnuje význam výsledků, stav pramenné základny v terénu a navrhuje další postup při průzkumu a studiu regionu. Je třeba ocenit autorovu schopnost uvědomit si region jako logický časoprostorový celek, propojený zároveň souvislostmi s okolím. Zdůraznit zasluhuje i pasáž o sběru štípané industrie, která dokládá, že vedle výsledků faktografických se J. Timura dopracoval i k závěrům a novým zjištěním metodologickým.

Poslední část textu tvoří katalog lokalit (kap. 6, s. 58-93). Celkem 84 hesla jsou zpracována podrobně, formou souvislého textu, nikoli heslovitě databázovou formou (což nevdává, ale pro základní orientaci by byla vhodná jednoduchá sumarizační tabulka lokalit, zahrnující typ, dataci apod., z čehož by pak bylo možno také vyvodit statistický přehled). Zahrnují lokalisaci, dějiny bádání, současný stav lokality a dosavadní archeologické znalosti o ní, všechny údaje opět utříděné a revidované (autor neuvádí, zda také fyzicky revidoval nálezy, ale z kapacitních důvodů to nepředpokládám a u moderněji publikovaných by to ani nemělo smysl). Popis autorova průzkumu a jeho výsledků místy odráží i terénní praxi archeologa-památkáře (heslo 78).

Formální úprava práce je dobrá. Po stránce jazykové, nakolik to může cizinec posoudit, nelze práci takřka nic vytknout: je na vysoké úrovni slohové, až na výjimky neobsahuje mluvnické ani pravopisné chyby (nejčastěji v čárkách), nečetné jsou překlepy. Pronikání českých slov do slovenštiny (např. „zvlášť“ – s. 38) je dlouhodobou širší tendencí a u slovenských studentů v Praze se projevuje běžně. Terminologie je vesměs v pořádku (chyba se vyskytla např. s. 33 – kultura badenská, nikoli bádenská).

Seznam literatury (s. 94-103) má odpovídající rozsah a skladbu. Citace nejsou zcela standardní – odrážkový systém není přímo chybou, ale v oborovém usu se nedává „In“ u periodik, nepíše se „s.“ u stránkového rozsahu, u monografií se za místem vydání neopakuje rok. Doporučovala bych dodržovat standard Archeologických rozhledů. Citační odkazy v textu jsou v zásadě správné a odpovídají standardu, ačkoli bych považovala za vhodnější oddělovat spoluautory podle zavedeného zdejšího zvyku pomlčkou a nikoli lomítkem, jak je tomu v některých zahraničních literaturách. Na kapitoly se neodkazuje slovem „kapitola“, nýbrž stránkovým rozsahem (častěji v kap. 4.5).

Obrazové přílohy jsou kvalitní a názorné, mapy velmi dobře doplňují text a nesou příslušné informace adekvátně své formě. Zakreslování lokalit do družicového snímku je dobré řešení, ačkoli drobné prvky vynesené jednoduchými grafickými nástroji místy splývají (Mapa 5), a zelená barva značek na zeleném podkladě poněkud zaniká. Fotografie movitých nálezů ukazují, jak náročné bylo vyhodnocení výsledků sběrů při tak nevýrazném fondu..

Předložená práce podle mého názoru zcela splňuje nároky kladené na diplomovou práci a proto ji doporučuji k obhajobě. Práci navrhuji hodnotit známkou výborně (1).

V Praze dne 23. srpna 2012

PhDr. Zuzana Bláhová, Ph.D.